

บทที่ 7
เงินเฟ้อ เงินฝืด
และการว่างงาน

เงินเฟ้อ (Inflation)

- เงินเฟ้อ คือ ภาวะที่ระดับราคาโดยทั่วไปของสินค้าและบริการเพิ่มสูงขึ้นเรื่อย ๆ
- เครื่องมือในการวัดเงินเฟ้อคือ ดัชนีราคา (Price Index)
- ดัชนีราคา (Price Index) ได้แก่ ดัชนีราคาผู้บริโภค ดัชนีราคาผู้ผลิต

ดัชนีราคา (Price Index)

- ค่าเปรียบเทียบระดับราคาสินค้าและบริการ โดยเฉลี่ยเมื่อเปรียบเทียบกับระดับราคาในปีฐาน โดยให้ปีฐาน = 100
 - ปีฐานจะต้องเป็นปีที่มีสถานะเศรษฐกิจมีเสถียรภาพ
 - กระทรวงพาณิชย์เป็นผู้จัดทำดัชนีราคา

การคำนวณดัชนีราคาผู้บริโภค

- การหาค่าถ่วงน้ำหนัก เพื่อแก้ปัญหาค่าความผันผวนของราคาสินค้าแต่ละชนิดในสัดส่วนที่แตกต่างกัน โดยสินค้าที่ผู้บริโภคใช้จ่ายมากจะมีค่าถ่วงน้ำหนักมาก ขณะที่สินค้าที่ผู้บริโภคใช้จ่ายน้อยจะมีค่าถ่วงน้ำหนักน้อย
- ตัวอย่าง การคำนวณค่าถ่วงน้ำหนักของสินค้าแต่ละชนิดในปี 2545

ประเภทสินค้า	ราคา (บาท)	ปริมาณ	มูลค่าการใช้จ่าย	ค่าถ่วงน้ำหนัก
ประเภทอาหาร	50	60	3,000	$3,000/6,000 = 0.50$
ประเภทเครื่องนุ่งห่ม	10	200	2,000	$2,000/6,000 = 0.33$
ประเภทยารักษาโรค	40	25	1,000	0.17
รวม			6,000	1.00

การคำนวณดัชนีราคาผู้บริโภค (ต่อ)

- จากนั้นนำราคาสินค้าแต่ละประเภทในแต่ละปีมาคูณด้วยค่าถ่วงน้ำหนัก และนำราคาถ่วงน้ำหนักของสินค้าทุกประเภทมารวมกัน ได้ผลลัพธ์เป็นราคาเฉลี่ยในปีนั้น

ประเภทสินค้า	ค่าถ่วงน้ำหนัก	ราคาสินค้า			ราคาถ่วงน้ำหนัก		
		ปี 2545	ปี 2546	ปี 2547	ปี 2545	ปี 2546	ปี 2547
อาหาร	0.50	50	60	140	$0.5 \times 50 = 25$	$0.5 \times 60 = 30$	$0.5 \times 140 = 70$
เครื่องนุ่งห่ม	0.33	10	15	20	3.3	4.95	6.6
ยารักษาโรค	0.17	40	80	90	6.8	13.6	15.3
รวม	1.00	-	-	-	35.1	48.55	91.9

การหาดัชนีราคา

- เมื่อได้ราคาถ่วงน้ำหนักในแต่ละปีแล้วให้นำมาหารด้วยราคาถ่วงน้ำหนักในปีฐาน และคูณด้วย 100 เขียนเป็นสมการได้ดังนี้

$$\text{ดัชนีราคาผู้บริโภค} = \frac{\text{ราคาสินค้าถ่วงน้ำหนักในปีที่กำหนด}}{\text{ราคาสินค้าถ่วงน้ำหนักในปีฐาน}} \times 100$$

- จากข้อมูลในตารางตัวอย่าง กำหนดให้ปี 2545 เป็นปีฐาน จะได้ดัชนีราคาที่ต้องการดังนี้
 - ดัชนีราคาปี 2545 = $\frac{35.1}{35.1} \times 100 = 100$
 - ดัชนีราคาปี 2546 = $\frac{48.55}{35.1} \times 100 = 138.31$
 - ดัชนีราคาปี 2547 = $\frac{91.9}{35.1} \times 100 = 261.82$

คำนวณอัตราเงินเฟ้อจากดัชนีราคาผู้บริโภค

$$\frac{\text{CPI}_t - \text{CPI ปีที่ } t-1}{\text{CPI ปีที่ } t-1} \times 100$$

$$\text{อัตราเงินเฟ้อปี 2547} = \frac{\text{CPI ปี 2547} - \text{CPI ปี 2546}}{\text{CPI ปี 2546}} \times 100$$

ชนิดของเงินเฟ้อ

- **เงินเฟ้ออย่างอ่อน (Mild Inflation)**

- ระดับราคาเพิ่มไม่เกิน 5%
- เป็นผลดีต่อเศรษฐกิจ จะช่วยกระตุ้นการใช้จ่ายเพื่อบริโภคและการลงทุน

- **เงินเฟ้อระดับปานกลาง (Moderate Inflation)**

- ระดับราคาเพิ่มประมาณ 5 - 20%
- เป็นผลเสียต่อเศรษฐกิจ เพราะประชาชนไม่สามารถปรับรายได้ให้ทันกับราคาที่สูงขึ้นได้ โดยเฉพาะผู้มีรายได้ประจำ เช่น ข้าราชการ ลูกจ้าง ตลอดจนพนักงานบริษัท

- **เงินเฟ้อรุนแรง (Hyper Inflation)**

- ระดับราคาเพิ่มเกิน 20%
- เป็นผลเสียต่อเศรษฐกิจ ส่วนใหญ่จะเกิดในภาวะสงคราม ภัยธรรมชาติ

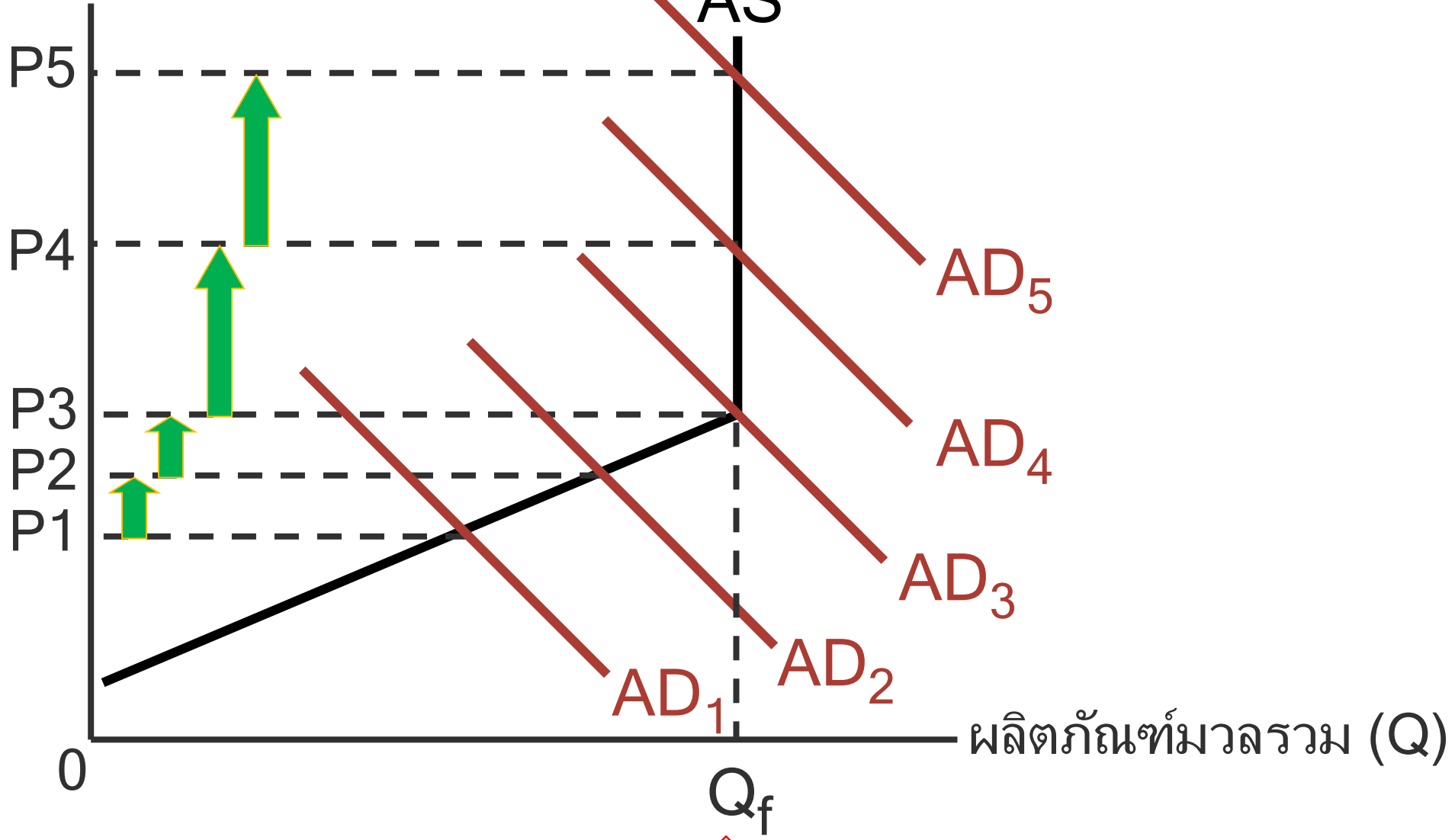
สาเหตุของเงินเฟ้อ

- ❖ เงินเฟ้อที่เกิดจากแรงดึงอุปสงค์ (Demand – Pull Inflation)
 - ❖ : อุปทานปรับตามอุปสงค์ไม่ทัน (ไม่มีปัจจัยการผลิต)
- ❖ เงินเฟ้อที่เกิดจากด้านอุปทานหรือต้นทุนผลัก (Cost – Push Inflation)
 - : เช่น ต้นทุนการผลิตสูงขึ้น
- ❖ เงินเฟ้อที่เกิดจากโครงสร้างเปลี่ยนแปลง (Structural Inflation)
 - ❖ : เช่น ภาวะสงคราม

เงินเฟ้อที่เกิดจากแรงดึงอุปสงค์ (Demand – Pull Inflation)

- เป็นเงินเฟ้อที่เกิดขึ้นจากอุปสงค์มวลรวมของประเทศ (**Aggregate Demand : AD**) เพิ่มสูงขึ้น ในขณะที่อุปทานมวลรวม (**Aggregate Supply : AS**) ของสินค้าและบริการไม่สามารถเพิ่มขึ้นได้ เนื่องจาก
 - ปัจจัยการผลิตถูกนำมาใช้ผลิตสินค้าและบริการเกือบเต็มที่แล้ว ทำให้ขยายการผลิตทำได้เพียงเล็กน้อย
 - การขยายการผลิตไม่สามารถทำได้รวดเร็วให้ทันกับการขยายตัวของอุปสงค์มวลรวม ทำให้เกิดอุปสงค์ส่วนเกิน (**Excess Demand**) ระดับราคาจึงสูงขึ้น

ระดับราคาสินค้า (P)

ผลผลิต ณ ระดับการจ้างงานเต็มที่

สาเหตุที่อุปสงค์มวลรวมเพิ่มสูงขึ้น

1. การเพิ่มขึ้นของส่วนประกอบของอุปสงค์มวลรวมของประเทศ

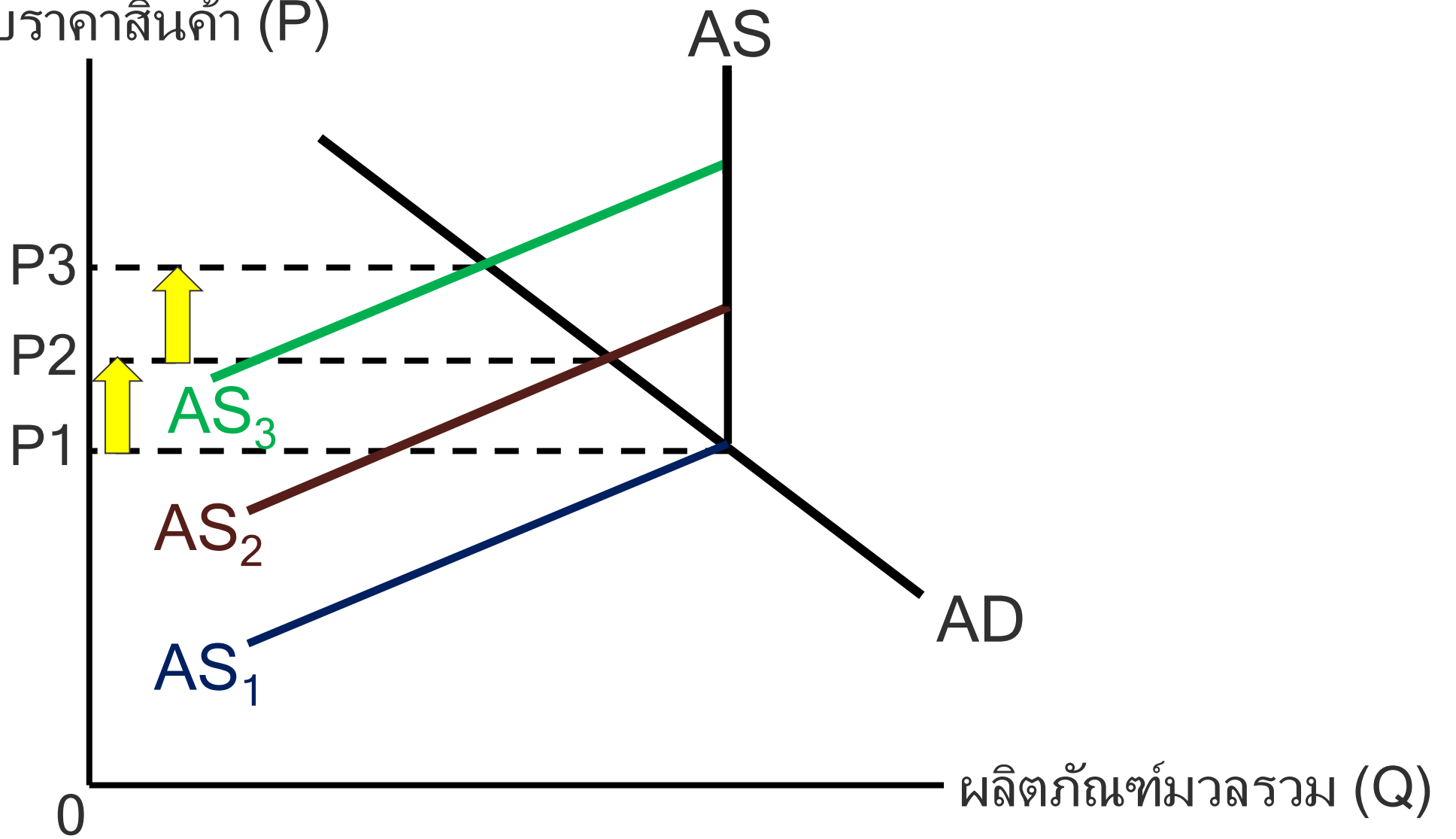
$$AD \uparrow = C \uparrow + I \uparrow + G \uparrow + (X - M) \uparrow$$

2. การเพิ่มขึ้นของปริมาณเงิน เมื่อมีเงินในระบบเศรษฐกิจมากขึ้น
แต่ปริมาณสินค้าและบริการมีเท่าเดิมจะทำให้ระดับราคาสูงขึ้น

เงินเฟ้อที่เกิดจากทางด้านอุปทานหรือต้นทุนผลัก (Cost – Push Inflation)

- เงินเฟ้อที่เกิดจากต้นทุนการผลิตสินค้าเพิ่มขึ้นในขณะที่อุปสงค์มวลรวม (**Aggregate Demand : AD**) ของประเทศยังคงเดิม
- ต้นทุนการผลิตสินค้าเพิ่มขึ้นจะทำให้อุปทานมวลรวม (**Aggregate Supply : AS**) ลดลง
- เงินเฟ้อที่เกิดจากต้นทุนการผลิตสินค้า เช่น การปรับค่าจ้างขั้นต่ำของแรงงาน (Wage Push Inflation), ผู้ผลิตต้องการกำไรเพิ่มขึ้น (Profit Push Inflation), การปรับราคาน้ำมันเชื้อเพลิง, การเกิดภาวะน้ำท่วม ฝนแล้ง หรือภัยธรรมชาติ

ระดับราคาสินค้า (P)

เงินเฟ้อที่เกิดจากโครงสร้างเปลี่ยนแปลง (Structural Inflation)

- อาจเรียกได้ว่า เป็นเงินเฟ้อที่เกิดจากด้านอุปสงค์และอุปทานเปลี่ยนแปลงพร้อมกัน (Mixed Inflation)
 - ✓ อุปสงค์เพิ่มอย่างรวดเร็ว
 - ✓ ต้นทุนการผลิตเพิ่มเช่นกัน
 - ✓ ทำให้เกิดเงินเฟ้ออย่างรุนแรง

ผลกระทบของเงินเฟ้อ

1. ผลที่มีต่อการกระจายรายได้

ไม่เป็นธรรม

ผู้ได้รับประโยชน์ ได้แก่

- พ่อค้า นักธุรกิจ
- ลูกหนี้
- นักเก็งกำไร

ผู้เสียประโยชน์ ได้แก่

- ผู้มีรายได้ประจำ เช่น ข้าราชการ พนักงานเอกชน
- ผู้ที่ได้รับค่าจ้างรายวัน
- เจ้าหนี้

ผลกระทบของเงินเฟ้อ (ต่อ)

2. ผลที่มีการผลิตและการลงทุน

- **เงินเฟ้ออย่างอ่อน (ภาวะต่ำกว่าการจ้างงานเต็มที่)** ถือว่าดีเพราะผู้ผลิตจะเกิดแรงจูงใจในการขยายการผลิต
- **เงินเฟ้อรุนแรง (ภาวะการจ้างงานเต็มที่)**
 - ค่าเงินลดลง (รายได้ที่แท้จริงหรืออำนาจซื้อลดลง)
 - เงินไม่ทำได้ทำหน้าที่เป็นสื่อกลางในการแลกเปลี่ยนและอาจเข้าสู่ระบบใช้ของแลกเปลี่ยน
 - ประชาชนขาดความเชื่อมั่นในการถือเงินสดสะสมสินทรัพย์อื่น
 - เงินออมของประเทศลดลง
 - การลงทุนจะลดลง ,การจ้างงานลดลง

ผลกระทบของเงินเฟ้อ (ต่อ)

3. ผลที่มีต่อรายได้และรายจ่ายของรัฐบาล

- การเก็บภาษีมีแนวโน้มเก็บได้มากขึ้น

เพราะรายได้ประชาชนสูงขึ้นจากการขยายการผลิตและจ้างงาน
(กรณีเงินเฟ้ออย่างอ่อน)

- รัฐบาลจะใช้จ่ายน้อยลง
- ได้ประโยชน์ในฐานะที่รัฐบาลเป็นลูกหนี้

ผลกระทบของเงินเฟ้อ (ต่อ)

4. ผลที่มีต่อการค้าระหว่างประเทศ

การที่ราคาในประเทศสูง \Rightarrow ราคาส่งออกสูง \Rightarrow แข่งขันในตลาดโลกไม่ได้
 \Rightarrow สนใจซื้อสินค้านำเข้าที่มีราคาถูกกว่ามากขึ้น

- ผลคือ
- การส่งออกน้อยลง
 - การนำเข้าสูงขึ้น
 - ดุลการค้ามีแนวโน้มขาดดุล
 - ดุลการชำระเงินอาจขาดดุล
 - ค่าเงินในประเทศอ่อนตัวลง

การแก้ปัญหาเงินเฟ้อ

- ลดการใช้จ่ายของรัฐบาล ($G \downarrow$) เพื่อให้อุปสงค์มวลรวมลดลง ($AD \downarrow$)
- เพิ่มอัตราภาษี เพื่อดึงเงินในมือประชาชนให้น้อยลงและทำให้อุปสงค์มวลรวมลดลง
- ลดปริมาณเงินที่หมุนเวียนในประเทศ เช่น การลดเงินในการให้สินเชื่อของธนาคารพาณิชย์ การเพิ่มอัตราดอกเบี้ยเงินฝากให้สูงขึ้น การขายพันธบัตรรัฐบาล
- รัฐบาลเข้าไปควบคุมราคาสินค้าที่จำเป็น เพื่อไม่ให้ราคาสูงเกินไปจนประชาชนเดือดร้อน
- พยายามควบคุมมิให้สภาพแรงงานเรียกร้องค่าจ้างสูงเกินไป เพื่อป้องกันไม่ให้ต้นทุนการผลิตเพิ่มขึ้น

เงินฝืด (Deflation)

เงินฝืด (Deflation)

- เป็นภาวะที่ระดับราคาสินค้าและบริการโดยทั่วไปลดลงเรื่อย ๆ
- เกิดจากความต้องการในการใช้จ่ายหรืออุปสงค์รวม (AD) ลดลงอย่างผิดปกติ และน้อยกว่าปริมาณสินค้าที่ผลิตในประเทศหรืออุปทานรวม (AS)
- ทำให้ผู้ผลิตต้องลดราคาสินค้าให้ต่ำลง และลดปริมาณการผลิต ลดการจ้างงาน ก่อให้เกิดปัญหาการว่างงานเกิดขึ้น

สาเหตุของเงินฝืด

- ธนาคารพาณิชย์และสถาบันการเงินต่าง ๆ ให้สินเชื่อแก่ประชาชนลดลง
- ประชาชนนิยมออมเงินมากกว่าจะเอาออกมาจับจ่ายใช้สอย หรือ อัตราดอกเบี้ยเงินออมสูง
- รัฐบาลมีการใช้จ่ายน้อย ($G \downarrow$)
- รัฐบาลจัดเก็บภาษีในอัตราที่สูง
- ปริมาณเงินในระบบเศรษฐกิจมีน้อยเกินไป **เมื่อเทียบกับความต้องการใช้จ่าย**

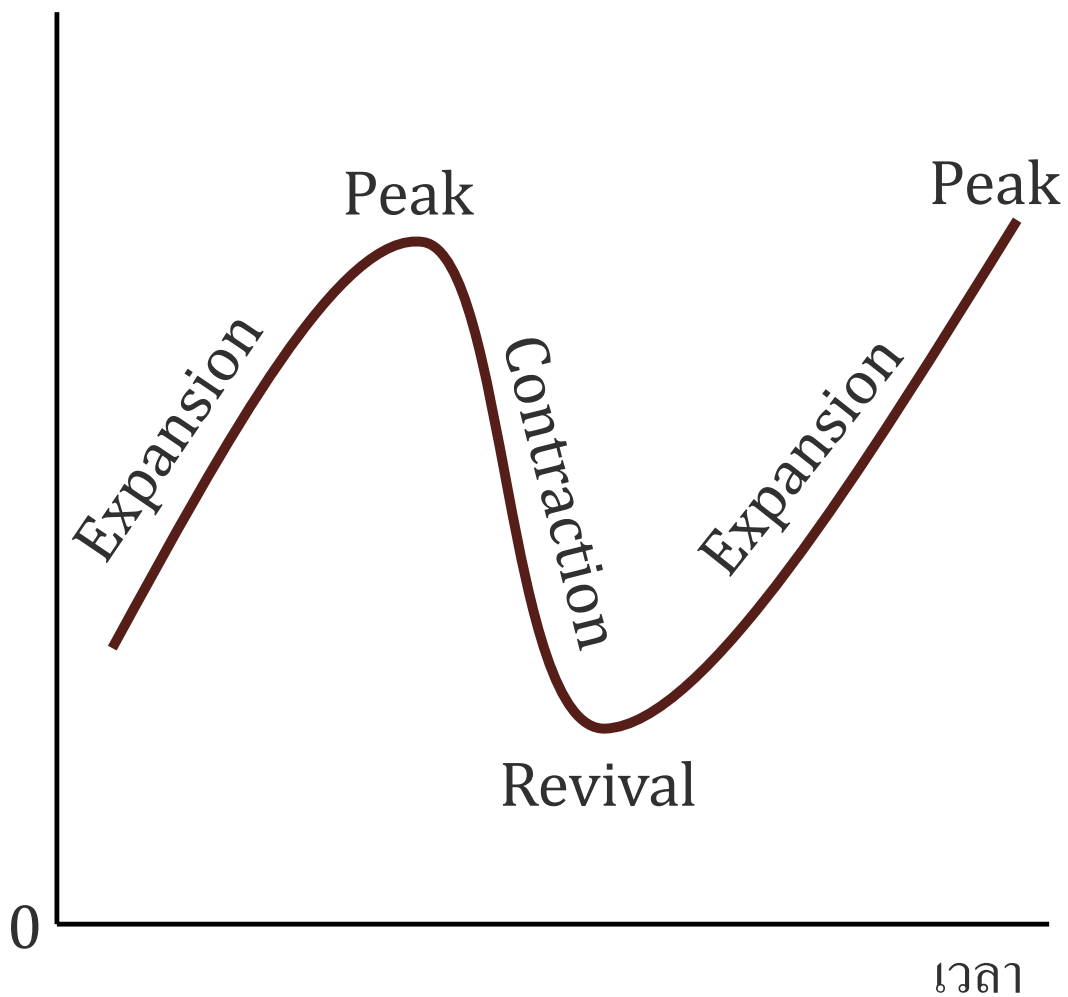
การแก้ไขปัญหาเงินฝืด

- เพิ่มการใช้จ่ายของรัฐบาล เพื่อกระตุ้นให้อุปสงค์มวลรวมเพิ่มขึ้น
- ลดอัตราภาษีเงินได้ เพื่อให้ประชาชนมีเงินไว้ใช้จ่ายใช้สอยมากขึ้น
- เพิ่มปริมาณเงินในระบบเศรษฐกิจ เช่น รับซื้อพันธบัตรรัฐบาล ลดอัตราดอกเบี้ยเงินฝาก ส่งเสริมการให้สินเชื่อแก่ผู้บริโภครวมและหน่วยธุรกิจ

วัฏจักรธุรกิจ (Business Cycle)

- ภาวะการผันผวนที่เกิดขึ้นจากกิจกรรมทางเศรษฐกิจโดยรวมของประเทศต่างๆ ที่มีลักษณะเคลื่อนไหวไปกับแนวโน้มเศรษฐกิจในระยะยาว หรือเรียกอีกอย่างได้ว่า วัฏจักรเศรษฐกิจ
- วัฏจักรจะเริ่มจากการขยายตัว (Expansion) ของกิจกรรมทางเศรษฐกิจ ต่อมา จะเข้าสู่ช่วงรุ่งเรืองสูงสุด (Peak) หลังจากนั้นจะเข้าสู่ช่วงหดตัว (Contraction) และเข้าสู่ช่วงต่ำสุด หรือช่วงการฟื้นตัว (Revival) ที่จะนำไปสู่การขยายตัว ในวงจรถัดไป
- ลำดับการเปลี่ยนแปลงดังกล่าวจะเกิดขึ้นซ้ำ ๆ กัน ไม่มีระยะเวลาแน่นอน

รายได้ประชาชาติ

1. ช่วงขยายตัว (Expansion) เป็นช่วงที่มีการผลิตและการจ้างงานเพิ่มขึ้นเรื่อยๆ จนในที่สุดดอกเบี้ยและระดับราคาสินค้าจะสูงขึ้นและเกิดเงินเฟ้อในที่สุด
2. ช่วงรุ่งเรืองสูงสุด (Peak) เป็นช่วงที่ธุรกิจรุ่งเรืองสูงสุด เช่น มีการจ้างงานเต็มกำลัง รายได้มากขึ้น
3. ช่วงหดตัว (Contraction) ธุรกิจดำรงสภาพรุ่งเรืองสูงสุดได้เพียงระยะเวลาหนึ่งเท่านั้น หลังจากนั้นจะเริ่มหดตัวหรือลดลง ทั้งการลงทุน การผลิต การจ้างงาน เกิดการว่างงานขึ้น
4. ช่วงต่ำสุด (Revival) อัตราการว่างงานสูง สินค้าขายไม่ได้ รายได้ลด กำไรน้อย การบริโภคน้อย การลงทุนน้อย ผลิตสินค้าได้น้อย

การว่างงาน (Unemployment)

- การว่างงาน หมายถึง ภาวะที่บุคคลซึ่งอยู่ในวัยทำงาน มีความรู้ความสามารถ ความเชี่ยวชาญที่จะทำงานและสนใจที่จะทำงาน แต่ไม่สามารถหรือมีโอกาสนในการที่จะได้งานทำ แบ่งเป็น 2 ลักษณะ
 - การว่างงานโดยสมัครใจ คือ บุคคลที่ไม่ยอมทำงานแม้ว่ามีงานให้ทำ
 - การว่างงานโดยไม่สมัครใจ คือ บุคคลที่ต้องการทำงานแต่ไม่มีงานให้ทำ
- กำลังแรงงาน (Labor Force) ได้แก่ บุคคลที่มีอายุตั้งแต่ 15 ปีขึ้นไป ทั้งที่มีงานทำและไม่มีงานทำ

สมการในการคำนวณตัวชี้วัดของตลาดแรงงาน

$$\text{กำลังแรงงาน} = \text{ผู้ว่างงาน} + \text{ผู้มีงานทำ}$$

$$\text{อัตราการเข้าร่วมกำลังแรงงาน} = \frac{\text{จำนวนกำลังแรงงาน}}{\text{จำนวนประชากรที่มีอายุ 15 ปีขึ้นไป}} \times 100$$

$$\text{อัตราการว่างงาน} = \frac{\text{จำนวนผู้ว่างงาน}}{\text{จำนวนกำลังแรงงานทั้งหมด}} \times 100$$

$$\text{สัดส่วนการจ้างต่อจำนวนประชากร} = \frac{\text{จำนวนผู้ที่มีงานทำ}}{\text{จำนวนประชากรที่มีอายุ 15 ปีขึ้นไป}}$$

ประเภทของการว่างงาน

- ❖ การว่างงานชั่วคราว (Friction Unemployment) คือ การว่างงานของผู้ที่กำลังหางานทำ เช่น เพิ่งสำเร็จการศึกษา ย้ายถิ่นที่อยู่
- ❖ การว่างงานเนื่องจากวัฏจักรเศรษฐกิจ (Cyclical Movement) คือ ว่างงานจากภาวะเศรษฐกิจถดถอยหรือภาวะเงินฝืด
- ❖ การว่างงานที่เกิดจากโครงสร้างของอุปสงค์ในอุตสาหกรรมเปลี่ยนแปลง (Structural Unemployment) เป็นการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว ทำให้การเคลื่อนย้ายแรงงานไปสู่งานใหม่ไม่ทันตามความต้องการ เช่น การว่างงานของครูสามัญที่ไม่สามารถเปลี่ยนเป็นครูอาชีวะได้ทันที
- ❖ การว่างงานจากความก้าวหน้าทางเทคโนโลยี (Technological Progress) เป็นการว่างงานที่นำเอาวิธีการหรือเครื่องจักรสมัยใหม่มาทดแทนแรงงาน จะทำให้ผู้มีอาชีพเดิมว่างงานโดยไม่สมัครใจ เช่น การใช้เครื่องส่องกลแทนพนักงานเก็บรวบรวมข้อมูล หรือแทนนักบัญชี เป็นต้น

ประเภทของการว่างงาน (ต่อ)

- ❖ การว่างงานตามฤดูกาล (Seasonal Unemployment) คือ การว่างงานของอุตสาหกรรมเกษตรที่ไม่ได้ทำการเกษตรตลอดปี เมื่อหมดฤดูกาลเพาะปลูกและเก็บเกี่ยวเสร็จสิ้นก็จะว่างงาน
- ❖ การว่างงานแอบแฝง (Disguised Unemployment) คือ การว่างงานจากการใช้ความรู้ความสามารถไม่เต็มศักยภาพ เช่น จบปริญญาโททำงานเย็บเอกสาร จบปริญญาตรีเลี้ยงลูกอยู่กับบ้าน
- ❖ การว่างงานตามกฎหมาย คือ การว่างงานของผู้ที่มีอายุหรือมีคุณสมบัติทางกายภาพนอกกำลังแรงงาน เช่น การว่างงานของข้าราชการที่เกษียณอายุราชการ การว่างงานของนักเรียนนักศึกษา การว่างงานของบุคคลทุพพลภาพหรือผู้พิการ

ผลกระทบที่เกิดจากการว่างงาน

- ทำให้ประเทศไม่สามารถใช้ทรัพยากรแรงงานที่มีให้เกิดประโยชน์สูงสุดได้ และอาจจะทำให้ความสามารถของแรงงานจะลดลง
- การว่างงานที่มากขึ้น จะทำให้รายได้ในการใช้จ่ายในการบริโภคและการออมลดลง
- ทำให้รัฐบาลจัดเก็บรายได้จากภาษีได้น้อยลง และการใช้จ่ายจากรัฐบาลจะลดลง
- การว่างงานที่มากขึ้นอาจจะเกิดปัญหาต่าง ๆ ในสังคม โดยเฉพาะการก่ออาชญากรรม หรือผู้คนมีการหารายได้โดยการทำผิดกฎหมาย

การแก้ไขปัญหาการว่างงาน

1. ลดการว่างงานชั่วคราว

โดย : ให้ข้อมูลข่าวสาร จัดนัดพบแรงงาน

2. ลดการว่างงานตามฤดูกาล

โดย : จัดตั้งอำนาจความสะดวกให้สามารถประกอบอาชีพได้ตลอดปี ส่งเสริมอาชีพ

3. ลดการว่างงานที่เกิดจากความก้าวหน้าทางเทคโนโลยี

โดย : อบรม พัฒนาทักษะแรงงานให้สามารถรองรับเทคโนโลยีที่เปลี่ยนแปลงไปได้

4. ลดการว่างงานที่เกิดจากอุปสงค์รวมน้อยเกินไป เช่น ช่วงเศรษฐกิจซบเซา

โดย : ใช้นโยบายเงินและคลังขยายตัว กระตุ้นเศรษฐกิจ